

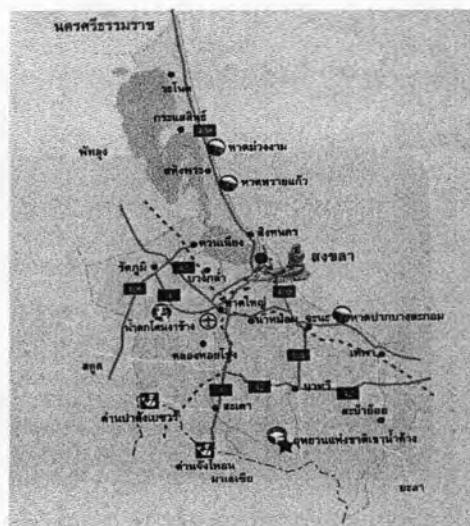
บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “โนรา: สัญลักษณ์ พิธีกรรม ตัวตนคนได้รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา ยุคโลกาภิวัตน์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาถึงการให้ความหมาย การตีความของมนุษย์ในบริบทของวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับตำนาน ประวัติความเป็นมาและความสัมพันธ์ของโนรากับวิถีชีวิตชาวใต้ ศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ ของคนได้รอบลุ่มทะเลสาบสงขลาโดยวิเคราะห์ผ่านสัญลักษณ์ การให้ความหมายในพิธีกรรมของ โนรา รวมทั้งวิเคราะห์ถึงการดำรงอยู่และการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการแสดงโนราอันเป็นผลจาก การพัฒนาของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ด้วย โดยมุ่งศึกษาจากรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาไว้แล้ว

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษครั้งนี้พื้นที่ที่ศึกษาก็คือ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย อำเภอเมืองสงขลา อำเภอระโนด อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอควนเนียง อำเภอรัตนภูมิ อำเภอบางกล่ำ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอ สะบ้าย้อย อำเภอสะเดา และอำเภอคลองหอยโข่ง ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1. แสดงอำเภอต่างๆ ในจังหวัดสงขลา

(www. <http://webhost.cpd.go.th> [28 December 2006])

เมืองสงขลามีชื่อเดิมว่า “เมืองสทิง” ตั้งอยู่ที่อำเภอสทิงพระปัจจุบัน สงขลาเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีพื้นที่ติดต่อกับรัฐเคดาห์ของมาเลเซีย เป็นเมืองท่าและเมืองชายทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้มาแต่สมัยโบราณ มีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย อีกทั้งมีขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาและการละเล่นพื้นเมืองที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษตกทอดให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษามากมาย มีอำเภอขนาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการค้า เป็นเมืองชุมทางของภาคใต้มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันอำเภอเมืองสงขลาก็ยังคงมีสภาพบ้านเมืองที่เก่าแก่อันเป็นเอกลักษณ์ จังหวัดสงขลาจึงเป็นสถานที่ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันในตัว 2 ลักษณะคือ สภาพเก่าแก่ของบ้านเมืองสงขลาและความเจริญของเมืองขนาดใหญ่ ด้วยระยะทางห่างกันเพียง 30 กิโลเมตร (ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์, 2545)

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาคสนามในพื้นที่จังหวัดสงขลา เนื่องจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่หนึ่งซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของตำนานโนรา และยังคงเป็นพื้นที่ที่มีความเข้มข้นของศิลปโนราอยู่มามายตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมมากมาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ อีกทั้งผู้วิจัยผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับสถานที่และผู้คนในพื้นที่ระดับหนึ่งจึงถือว่ามีทุนทางสังคมและทุนวัฒนธรรม มีลักษณะร่วมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษานั้นคือความเป็นลูกหลานของชาวใต้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่นได้ในการสื่อสารเหมือนกัน จึงเป็นเรื่องไม่ยากนักในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลในครั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants)

ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) หรือบางทีก็เรียกว่าวิธีการนี้เป็นการเลือกตามความสะดวก (convenient sampling) (ชาย โพธิ์สิตา, 2547: 125) แม้จะเป็นการเลือกแบบที่ไม่มีโครงสร้างเคร่งครัดและไม่ซับซ้อน แต่จุดมุ่งหมายหลักของการเลือกแบบนี้ก็เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ที่มีความเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งหมดจำนวน 9 คน โดยจำแนกตามคุณสมบัติดังนี้

1. ศิลปินโนรา ต้องเป็นหัวหน้าคณะโนราที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสงขลาจนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของชาวบ้านเป็นอย่างดี และมีประสบการณ์ในอาชีพนี้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย หัวหน้าคณะโนราธรรมนิศย์สงวนศิลป์, หัวหน้าคณะโนราละมัยศิลป์, หัวหน้าคณะโนราสมพงษ์น้อย ศ. สมบูรณ์ศิลป์, หัวหน้าคณะโนราชุกลินนำศิลป์ และหัวหน้าคณะโนรานกน้อย เสียงเสน่ห์ เป็นต้น

2. นักวิชาการท้องถิ่น ผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับโนรา มีประสบการณ์ และผลงานที่เกี่ยวข้องกับโนราจนได้รับการยอมรับในจังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน

3. เจ้าภาพโนราโรงครู ที่เป็นชาวบ้านซึ่งมีความผูกพันกับพิธีโนราโรงครูมาตั้งแต่ สมัยบรรพบุรุษและยังคงมีการสืบทอดพิธีกรรมนี้มาถึงปัจจุบัน จำนวน 2 คน

นอกจากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน ดังกล่าวมา ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับโนราทั้งส่วน การแสดงและพิธีกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบทั่วไปและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ ญาติพี่น้องที่เกี่ยวข้องกับพิธีโนราโรงครู, สมาชิกของคณะโนรา (นักดนตรี นางรำ), ผู้ชม และประชาชนทั่วไป เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการ วิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study)

เป็นการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับโนราตามที่มีผู้ได้ศึกษาไว้ เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับโนราในเบื้องต้นก่อน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประวัติความเป็นมาและ ดำเนินของโนราในสังคมได้ เนื่องจากเป็นเรื่องในอดีตที่ผ่านไปแล้ว ซึ่งเอกสารดังกล่าว ได้แก่ ตำราประวัติศาสตร์ สารานุกรม หนังสืออ้างอิง บทความ วารสารต่างๆ เป็นต้น และในเวลา เดียวกันผู้วิจัยก็จะเริ่มศึกษาค้นคว้าเอกสารที่มีความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้ ในงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยการค้นหาจากเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัยต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบแนวคิดใน การศึกษาต่อไป

สถานที่ค้นคว้าหาข้อมูลเอกสารได้แก่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หาดใหญ่) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ และห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น

2. การสังเกต (Observation) ประกอบด้วย การสังเกต 2 ประเภท คือ

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตขณะที่มีการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับโนราโดยแสดงตนในฐานะเป็น สมาชิกคนหนึ่งในพิธีกรรมและร่วมทำกิจกรรมด้วยเท่าที่จะสามารถทำได้ และผู้วิจัยยังมีโอกาสได้

ร่วมเดินทางจากบ้านของศิลปินโนราไปยังบ้านเจ้าภาพเพื่อทำการแสดงโนรา ร่วมพิธีไหว้ครู รับประทานอาหารในโรงพิธีพร้อมกับศิลปินโนราและชมการแสดงตั้งแต่ต้นจนจบ เรียกได้ว่าสัมผัสชีวิตของศิลปินโนราทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังอย่างใกล้ชิดทีเดียว โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยกระบวนการสามขั้น (สฎางค์ จันทวานิช, 2548: 47) คือการสังเกต การซักถามและการจดบันทึก โดยนอกเหนือจากการเฝ้าดูแล้วนักวิจัยสามารถซักถามบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมายหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในขั้นตอนต่างๆ ของการประกอบพิธีกรรม

2.2.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ในบริเวณที่จะมีการแสดงโนรา ตั้งแต่ขั้นตอนของการเตรียมพร้อมก่อนขึ้นบนเวที รวมทั้งการสังเกตสภาพโดยทั่วไปของการแสดงโนรา เช่น บรรยากาศทั่วไปของการแสดงโนราและปฏิกิริยาของผู้ชมที่มีต่อการแสดงนั้น และการจัดเวทีหรือสถานที่ที่ใช้ในการแสดงหรือการประกอบพิธีกรรม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะสามารถใช้การสังเกตแบบใดก็ขึ้นอยู่กับสถานที่และความเหมาะสมของเนื้อหาการเก็บข้อมูล เพราะการสังเกตทั้งสองแบบมีข้อดีข้อเสียต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมประกอบกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและสมบูรณ์ที่สุด ส่วนระยะเวลาในการเข้าไปสังเกตนั้น มีทั้งการเข้าไปพักอาศัยกับที่บ้านเจ้าภาพโนราโรงครูตลอดระยะเวลาของพิธีกรรม คือ 4 วัน 3 คืน และวิธีการไป-กลับในหนึ่งวัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางเป็นสำคัญ

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

ในส่วนของการสัมภาษณ์นี้จะมีทั้งการสัมภาษณ์แบบทั่วไป (Interview) กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ชมการแสดงโนรา หรือญาติที่มาเข้าร่วมพิธีกรรมในโนราโรงครู สมาชิกในคณะโนรา และชาวบ้านทั่วไป เป็นต้น แต่สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จะใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ใช้คำถามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้กว้างๆ เพื่อไม่เป็นการชี้นำคำตอบแก่ผู้ให้ข้อมูล เป็นบรรยากาศแบบเป็นกันเองของการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องราวของโนราตาม que ผู้วิจัยมีความรู้จากการค้นคว้าเอกสารเบื้องต้น และเป็นการขอความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่รู้มาก่อน โดยไม่เน้นในรูปแบบของการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการมากนัก เพื่อให้ทั้งผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลเกิดความผ่อนคลายและพร้อมจะเล่าสู่กันฟังมากกว่า โดยข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยจะถูกจดบันทึก ควบคู่กับการบันทึกโดยเครื่องอัดเสียง (สำหรับผู้ให้ข้อมูลบางคนที่อนุญาต) แล้วจะนำมาถอดข้อความเพื่อการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ (trust

worthiness) ของข้อมูล โดยก่อนการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยก็ได้นัดหมายไว้ล่วงหน้าและสร้าง ความคุ้นเคยกันระดับหนึ่งแล้ว แต่สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ รู้สึกว่าเครื่องมือช่วย อย่างเครื่องบันทึกเสียงได้กลายเป็นกำแพงกั้นระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลจนทำให้เขาไม่กล้าแสดง ทัศนคติได้เต็มที่ ผู้วิจัยก็จะใช้การพูดคุยควบคู่กับการจดบันทึกแทน

ดังนั้น การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยและอุปกรณ์ที่ ผู้วิจัยเลือกใช้ได้แก่ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการ สังเกตและสัมภาษณ์นั้นมีความสมบูรณ์ เช่น กล้องถ่ายรูปนั้นจะช่วยให้ผู้วิจัยเก็บรายละเอียด เหตุการณ์ต่างๆ ที่เข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรม เพื่อประโยชน์ในการทำ ความเข้าใจ ขั้นตอน ตลอดจนจนความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในเหตุการณ์ รวมทั้งจากและ สภาพแวดล้อมของพิธีกรรมได้เป็นอย่างดีด้วย และเครื่องบันทึกเสียงก็จะเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ในการพูดคุย ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเล่าติดต่อกันอย่างไม่สะดุด และยังสามารถป้องกันความ ผิดพลาดได้ด้วยการจดบันทึกอีกครั้งหนึ่ง

บทบาทของผู้วิจัยและผู้ถูกวิจัย

บทบาทผู้วิจัย

ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้นผู้วิจัยต้องสวมบทบาททั้งสองลักษณะประกอบกัน คือ ไม่ บอกว่าผู้วิจัยเป็นใคร (Covert Role) และบอกว่าเป็นใคร สำหรับส่วนที่ไม่เปิดเผยตนเองนั้นจะใช้ ในสถานการณ์ของการเข้าไปแฝงตัวในกลุ่มของชาวบ้านและผู้ชมการแสดง และผู้วิจัยจะใช้การ เปิดเผยตนเองในการเก็บข้อมูลที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการแจ้งให้ผู้ถูก วิจัยทราบถึงวัตถุประสงค์ วิธีการหรือขั้นตอนที่ต้องเข้าไปในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้ง ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการศึกษาในครั้งนี้ด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะต้องสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ก่อนการเก็บข้อมูลเพื่อให้มีความสะดวกในการเก็บข้อมูลรวมทั้งเป็นการสร้างความไว้วางใจกับผู้ ถูกวิจัยด้วย

บทบาทผู้ให้ข้อมูล

ผู้ถูกวิจัยเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อมูลแก่การวิจัยมาก ดังนั้นการจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และชัดเจน ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกวิจัยมีอิสระทางความคิด และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ อย่างเต็มที่เพราะผู้วิจัยคิดว่าผู้ถูกวิจัยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในสิ่งที่ต้องการศึกษามากกว่า ผู้วิจัย จึงเปรียบเหมือนเป็นครูผู้ให้ความรู้แก่ศิษย์คนหนึ่ง

การตรวจสอบข้อมูล

ในการตรวจสอบข้อมูลนั้น ขั้นแรกต้องตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มาเพียงพอหรือยัง และหากได้ข้อมูลไม่ตรงกันก็ต้องตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ในศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) (สุภาวงศ์ จันทวานิช, อ้างแล้ว) ประกอบด้วย

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation)

คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล เช่น ในเวลาและสถานที่ต่างกันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ รวมทั้งหากเปลี่ยนผู้ให้ข้อมูลนั้นข้อมูลที่ได้จะเหมือนเดิมหรือไม่ เป็นต้น

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation)

คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกตพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ขณะที่เก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การสัมภาษณ์ หรือข้อมูลจากเอกสารก็สามารถวิเคราะห์ควบคู่ไปด้วยได้ แต่ความเข้มข้นของการวิเคราะห์จะมีมากก็เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจากการขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว โดยอาศัยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบหลัก 3 ประการ (Miles and Huberman, 1994 อ้างใน ชาย โพธิ์สิตา, 2547: 353) คือ

- 1.การจัดหมวดหมู่ (Data organizing) เป็นกระบวนการจัดการด้วยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลพร้อมที่จะนำเสนออย่างเป็นระบบได้
- 2.การแสดงข้อมูล (Data Display) เป็นกระบวนการในการนำเสนอข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการพรรณนา อันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าไว้ด้วยกันตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อบอกเรื่องราวและความหมายของสิ่งที่ได้ศึกษา
- 3.การสรุป ตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretative and Verification) เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ต้องตีความ เช่น ในส่วนของข้อมูลที่เป็นประวัติส่วนตัวและประวัติครอบครัว ก็จะนำมาเรียบเรียงใหม่ อาจมีการจัดหมวดหมู่ หรือการเล่าเป็นเรื่องราวโดยใช้ภาษาที่สวยงาม น่าอ่านมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องอาศัยการตีความ โดยเฉพาะการตีความ ให้ความหมายข้อมูลที่ ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของสัญลักษณ์ในการประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู และเป็นการ นำเนื้อหาที่ได้จากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตีความหาข้อสรุป หาความเกี่ยว โยงของปรากฏการณ์ต่างๆ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น 3 แนวคิด คือแนวคิด อัตลักษณ์ (Identity) แนวคิดสัญลักษณ์และพิธีกรรม (Symbols and rituals) และแนวคิด โลกาภิวัตน์ (Globalization) โดยวิเคราะห์เชื่อมโยงกันทั้งมุมมองที่ได้จากการศึกษาเอกสารและ มุมมองที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัยถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินงานวิจัย ซึ่งก็คือการเสนอ ผลงานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าได้ค้นพบความจริงหรือต้องค้ความรู้ใหม่ๆ อะไรบ้าง และเป็น การเชื่อมโยงเกี่ยวกับสมมติฐานและทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่ามีการสนับสนุน หรือโต้แย้งกันอย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการเขียนแบบบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Descriptive) เพื่อนำเสนอแนวคิดวิเคราะห์ควบคู่การเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในภาคสนาม เช่น หยิบยกข้อความ คำพูด หรือพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างมาประกอบการอธิบาย บวกกับการ ใช้เทคนิคการเขียนแบบเล่าเรื่อง (Narrative) เพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อและ วิถีชีวิตของคนได้ดียิ่งขึ้นยิ่งขึ้น